

Nr 241.

Av herr **Ström, Fredrik**, om anslag till anställande av en extra assistent vid statens etnografiska museum.

När Riksmuseets etnografiska avdelning — fr. o. m. den 1 juli 1935 Statens etnografiska museum — våren 1931 lämnade den gamla lokalen vid Vallingatan och fick övertaga Livregementets dragoners f. d. kasernetablissemang vid Kavallerivägen, väckte detta stora förhoppningar hos den intresserade allmänheten, att museet äntligen skulle börja förvandlas från magasin till ett levande museum. De budgetåren 1930/1931 och 1931/1932 anvisade anslagen bådade också gott för utvecklingen. 1932 års riksdag beviljade ytterligare 96.140 kr. för inredning (montrer etc.) av den genom föregående års anslag för utställningsändamål iordningställda f. d. kasernen, men av detta anslag anvisades av statsfinansiella skäl endast 15.000 kr. Under de följande budgetåren — de egentliga krisåren — anvisades resp. 22.000, 10.000 och 10.000 kr., vartill komma 7.000 kr. av vid ombyggnaden sparade medel. För inredningsarbeten i nämnda byggnad ha alltså av 1932 beviljades 96.140 kr. hittills utgått sammanlagt 64.000 kr. För budgetåret 1936/1937 föreslås samma belopp som under de två sista åren eller 10.000 kr. Den ekonomiska krisen gör sig här ännu gällande.

Jag vill ej närmare uppehålla mig vid hur denna utställningsbyggnad på grund av dessa ytterligt små successiva anslag ej kunnat öppnas för allmänheten men tillåter mig erinra om att redan 1932 dåvarande statsrådet och chefen för Ecklesiastikdepartementet i statsverkspropositionen yttrade: "Det är min förhoppning att det till ett kommande år skall visa sig möjligt att gå fram i snabbare takt med här ifrågakommande inredningsarbeten". Jag förbigår också här Etnografiska museets upprepade men fåfänga försök under de sista åren att erhålla hjälp genom anslag till reservarbeten (för uppförande av en gasins- och studiebyggnad) och inskränker mig till att framhålla en annan sida i museets nödställda belägenhet, där ett mycket blygsamt anslag kan ge ett gott handtag. Jag syftar på museets otillräckliga arbetskraft, åt vilken vetenskapsakademien begärde förstärkning redan budgetåret 1932/1933. I bilaga till 1935 års statsverksproposition (8 huvudtiteln, s. 79) säger statsrådet och chefen för Ecklesiastikdepartementet: "däremot kan jag icke, ehuru jag tillfullo uppskattar behovet av den föreslagna arbetskraften, under nuvarande statsfinansiella förhållanden tillstyrka anvisandet av medel... till de av Vetenskapsakademien föreslagna tre assistentbefattningarna vid mineralogiska, botaniska och etnografiska avdelningarna...". I 1936 års statsverksproposition föreslår emellertid statsrådet en icke ordinarie assistent i 21. lönegraden enligt löneplanen för extra ordinarie tjänstemän vid Riksmuseets vardera botaniska och paleozoologiska avdelningar men tyvärr ingen för Etnografiska museet.

Etnografiska museet torde, såväl beträffande samlingarnas omfattning som

kvalitet, få anses vara jämförligt med våra övriga större museer. Men trots detta består dess vetenskapligt och museitekniskt bildade personal enligt vad jag förvissat mig om *endast av två personer*, föreståndaren och assistenten. *Intet annat av våra museer av samma storleksordning förfogar över en tillnärmelsevis så fåtalig personal*, däremot finns det här i landet åtskilliga betydligt mindre museer med större arbetskraft. Och dessa båda tjänstemän måste arbeta under särskilt svåra förhållanden, med flera uppgifter än vid ett redan ordnat museum. Sedan museets lokalfråga nu om än långsamt börjat röra sig framåt och den successiva förvandlingen från ett magasin till ett museum tagit sin början, måste tjänstemännen ägna mycken tid åt rent praktiska uppgifter i samband med omändringsarbetena av f. d. Dragonkasernen, och ha de gripit sig an med den, i och för sig glädjande, uppgiften att montera samlingar i den för utställningsändamål nynnreda f. d. kasernen, med en golvareal för detta ändamål av c:a 1.100 kvm. Som bekant är så gott som alla museets samlingar, omfattande betydligt över 100.000 nummer, magasinerade, till största delen nedpackade i lådor, och det är ett oerhört arbete att genomgå materialet och välja ut de föremål, som skola exponeras. Det har även visat sig, att bland dessa ett betydligt större antal, än vad från början beräknats, äro i behov av konservering. Härtill kommer, att endast en del av dessa omfattande samlingar är katalogiserade i ordets egentliga mening. För större delen, särskilt då för de äldre samlingarna, finnas endast provisoriska förteckningar, i många fall mycket ofullkomliga, och mycket material ligger ännu, i brist på tid och arbetskraft, helt okatalogiserat. Det är absolut nödvändigt att kataloger utarbetas över de många, antingen endast med summariska förteckningar försedda eller över huvud taget icke registrerade föremålsgrupperna. Ända sedan 1700-talets slut och fram till våra dagar ha svenska forskare, missionärer och andra personer hemfört samlingar, ännu icke nöjaktigt katalogiserade, som av dem själva eller av intresserade donatorer överlämnats till museet att där bevaras för framtiden. Även med hänsyn till alla dessa, som under gångna tider riktat de statliga samlingarna, synes det vara en plikt att framhålla nödvändigheten av att åtgärder vidtagas för katalogisering och ordnande av samlingarna.

Vidare är för forskningen mycket viktiga delar av Etnografiska museets samlingar i behov av att i tid bli bearbetade och publicerade. Under nuvarande förhållanden blir det tyvärr föga eller ingen tid över för den viktiga sida av särskilt föreståndarens verksamhet, som uttryckligen föreskrives i museets instruktion, att han är "skyldig att inom det område, museet omfattar, driva vetenskaplig forskning och offentliggöra dess resultat...".

Åtskilligt mera skulle kunna anföras som exempel på vad som behövs och måste göras vid museet. Det här nämnda torde dock vara tillräckligt att visa, att uppgifterna äro för många för de båda tjänstemännen (med biträde endast av ett kvinnligt museibiträde och två vaktmästare), av vilkas tid dessutom en avsevärd del åtgår att sköta de löpande ärendena. Härvid har ej alls räknats med en annan sida av museets verksamhet, de berättigade krav, som allmän-

heten, studerande skolklasser, studiecirklar etc. ställa på tjänstemännens tid genom demonstrationer, trots det att det ojämförligt mesta av samlingarna är magasinerat.

Med hänsyn till museets många arbetsuppgifter — samlingarnas gradvisa uppställande och ordnande, deras vetenskapliga bearbetning och deras utnyttjande i folkbildningens tjänst, handledning av forskare och vetenskapliga studerande m. m. — blir det, synes det, nödvändigt att (ju förr dess hellre) företaga en uppdelning av desamma i underavdelningar, lämpligen fyra stycken, representerande världsdelar eller större kulturområden. I vår tid är det ju omöjligt för en och samma person att behärska hela sin vetenskap. Som det nu förhåller sig vid Etnografiska museet, är föreståndaren specialist på Afrikas folk och kulturer och assistenten på Amerikas, medan det stora, viktiga Asien icke är nöjaktigt representerat och icke heller Söderhavet. Det behövs alltså förutom föreståndaren, som bör vara specialist på ett av dessa områden, tre assistenter som avdelningsföreståndare. Detta må emellertid utgöra ett framtida önskemål. För närvarande får man kanske inskränka sig till att framhålla nödvändigheten av att de mångskiftande och rika asiatiska samlingarna — de kinesiska t. ex. äro delvis de bästa i sitt slag utanför Kina — ställas under vård av en assistent, vars vetenskapliga erfarenhet i första rummet omfattar denna kontinent. Som redan förut framhållits, äro vissa delar av samlingarna från Asien redan uppställda och avsikten är väl att, i den mån ytterligare medel beviljas för omvandlingen av f. d. Dragonkasernerna till etnografiska museum, fortsätta med utställandet av asiatiska samlingar.

I anslutning till vad ovan anförts hemställes,

att riksdagen måtte bevilja ett årligt anslag av 5.500 kronor för anställning av en extra assistent vid Statens etnografiska museum — 21 lönegraden i löneplanen för extra ordinarie tjänstemän, i likhet med vad i årets statsverksproposition föreslås för de botaniska och paleozoologiska avdelningarna vid Naturhistoriska riksmuseet.

Stockholm den 23 januari 1936.

Fredrik Ström.

